

УДК 796.09/8

doi: 10.15330/fcult.31.104-109

Артур Палатний

РЕЗУЛЬТАТИ ВИСТУПІВ УКРАЇНСЬКИХ СПОРТСМЕНІВ З ВІЛЬНОЇ ТА ЖІНОЧОЇ БОРТЬБИ НА ПРЕСТИЖНИХ МІЖНАРОДНИХ ЗМАГАННЯХ УПРОДОВЖ 1992–2008 РОКІВ

Вивчення питань результативності виступів українських спортсменів – представників боротьби вільної (серед чоловіків та жінок) різних вікових категорій на провідних міжнародних змаганнях фахівцями не проводилося. Мета: з'ясувати результати виступів українських спортсменів з вільної та жіночої боротьби на престижних міжнародних змаганнях (упродовж 1992–2008 років). Результати. Загалом на розвиток вільної боротьби впливають чинники зовнішнього середовища, серед них потреба урахування основних тенденцій розвитку вільної боротьби у світі. Аналіз результатів виступів українських спортсменів з вільної та жіночої боротьби на престижних міжнародних змаганнях упродовж 1992–2008 років вказав, що найбільшу кількість нагород здобуто чоловіками на Чемпіонатах Європи (58 нагород), юніорами, кадетами та дівчатами на Першостях Європи (51, 52 та 53 нагороди відповідно). Для динаміки кількості нагород українських спортсменів із вільної та жіночої боротьби в річних макроциклах характерне загалом підвищення кількості нагород упродовж 1992–2008 років. Перший період “певної стабільності” з межами 16–26 нагород спостерігається з 1993 до 2001 року та період “підвищених результатів” з 2005 до 2008 року (35–40 нагород загалом на провідних міжнародних змаганнях).

Ключові слова: результати, збірна, боротьба, вільна, жіноча, нагороди.

Results of Ukrainian athletes' performances from wrestling and women's wrestling at prestigious international competitions during 1992–2008. A. Palatnyy. Committee of the Verkhovna Rada Ukraine on Family Matters, Youth Policy, Sports and Tourism. Abstract. The available scientific and popular science information about the achievements of Ukrainian athletes at the Olympic Games arts games is partly described. At the same time, the study issues of results in the performances of Ukrainian athletes – representatives of wrestling (among men and women) of different age groups at leading international competitions by experts were not conducted. Purpose: to find out the results of Ukrainian athletes' performances from wrestling and women's wrestling at prestigious international competitions (during 1992–2008). Methods and organization. Used methods: theoretical analysis and generalization of scientific and methodical literature, analysis of documentary materials, content analysis. The organization of the study included the study of the competitions protocols, information content of the official organizations sites of Ukraine and the world, which ensure the development of wrestling and women's wrestling and highlight the main events; preparation of the official request to the Ukrainian Wrestling Association on the main points of sport development at the last time. Results. In general, wrestling development is influenced by factors of the environment, including the need to take into account the main trends in the wrestling development in the world. An analysis of Ukrainian athletes results at performances from wrestling and women's wrestling at prestigious international competitions during 1992–2008 indicated that the highest number of awards was obtained by men at the European Championships (58 awards), juniors, cadets and girls at the European Championships (51, 52 and 53 awards in accordance). For the dynamics of Ukrainian athletes' awards number from wrestling and women's wrestling in annual macrocycles is generally characterized by an increase in the awards number during 1992–2008. The first period of “some stability” with the limits of 16–26 awards is observed from 1993 to 2001 and the period of “increased results” from 2005 to 2008 (35–40 awards in general on the leading international competitions).

Key words: results, team, wrestling, women's wrestling, awards.

Постановка проблеми й аналіз результатів останніх досліджень. Узагальнення інформації щодо розвитку окремих видів спорту з групи спортивних єдиноборств є суттєво обмеженим. Наявна наукова та науково-популярна інформація присвячена досягненням українських спортсменів на олімпійських іграх зі спортивних єдиноборств є частково висвітленою [1, 2, 3, 7]. Разом із тим вивчення питань результативності виступів українських спортсменів – представників боротьби вільної (серед чоловіків та жінок) різних вікових категорій на провідних міжнародних змаганнях фахівцями не проводилося [4, 5, 6].

Таким чином ці наукові завдання набувають актуальності з можливістю подальшого аналізування загальних підходів до становлення та розвитку боротьби вільної та жіночої в Україні.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано згідно теми “Теоретико-методичні основи управління тренувальним процесом та змагальною діяльністю в олімпійському, професійному та адаптивному спорті” плану науково-дослідної роботи ЛДУФК на 2016–2020 рр.

Мета дослідження – з'ясувати результати виступів українських спортсменів з вільної та жіночої боротьби на престижних міжнародних змаганнях (упродовж 1992–2008 рр.).

Методи й організація дослідження. Використано методи: теоретичний аналіз та узагальнення даних наукової та методичної літератури, аналіз документальних матеріалів, контент аналіз. Організація дослідження передбачала вивчення протоколів змагань, інформаційного наповнення сайтів офіційних організацій України та світу, які забезпечують розвиток вільної і жіночої боротьби та висвітлюють основні події; підготовку офіційного запиту на Асоціацію спортивної боротьби України щодо основних моментів розвитку виду спорту за останній відтинок часу.

Результати і дискусія. Проведений пошук наукової методичної інформації та даних у мережі інтернет вказав на практично відсутність узагальнень щодо розвитку виду спорту та його окремих складових впродовж тривалого періоду часу (починаючи від набуття нашою країною незалежності).

У зв'язку із цим ми звернулися до керівних організацій у різних видах олімпійських спортивних єдиноборств щодо отримання ряду даних, що могли б засвідчити системний розвиток виду спорту або навпаки спростувати наші припущення щодо цього.

Зазначимо, що інформація щодо окремих аспектів розвитку боротьби вільної є досить об'ємною порівняно з іншими видами спорту цієї групи.

Для більш ефективного управління справами у спортивних видах боротьби була створена Асоціація спортивної боротьби України [2, 7] як загальний координуючий орган. Її визнано всеукраїнською громадською організацією фізкультурно-спортивної спрямованості, яка об'єднує спортсменів, тренерів, суддів, інших фахівців вільної, жіночої і греко-римської боротьби в досягненні мети і завдань і підтримує політичний та релігійний нейтралітет.

Загалом на розвиток вільної боротьби впливають чинники зовнішнього середовища, серед них потреба урахування основних тенденцій розвитку вільної боротьби у світі: зміна політики ФІЛА, яка спрямована на постійне підвищення видовищності змагань і як наслідок зміну правил змагань та практики суддівства; постійне зростання популярності вільної боротьби у світі; суттєве підвищення конкурентоспроможності країн, за рахунок участі колишніх спортсменів держав СНД; поява висококваліфікованих борців в командах країн, які раніше не входили в еліту борцівських держав; значне підвищення впливу характеру суддівства на результат сутички; підвищення інтенсивності тренувального процесу борців високої кваліфікації; правила змагань та практика суддівства стимулюють спортсменів на використання різноманітної техніки боротьби, змушує їх максимально раціоналізувати вибір ефективних прийомів, які виключають який-небудь ризик, що суттєво підвищує видовищність боротьби; урізноманітнення техніки боротьби в змагальних сутичках, що реалізується на тлі максимального фізичного та психологічного навантаження; постійне вдосконалення системи підготовки борців завдяки запровадженню передових досягнень науки та медицини у спортивну практику внаслідок проведення змагань в один день (4–5 сутичок).

Окремою ілюстрацією досягнень українських спортсменів є результати виступів збірних команд України з вільної боротьби на Олімпійських іграх, чемпіонатах і першостях світу і Європи за роки незалежності України. Враховуючи багатоступінь проведеного нами дослідження, т ривалість та ґрунтовність розкриття інформацію у зазначеній частині дослідження ми розкрили отримані дані за період 1992–2008 років.

Упродовж цього періоду наші спортсмени брали участь у змаганнях різного рівня. Серед них найбільш вагомі це Ігри Олімпіад, Чемпіонати світу та Європи, такі самі представницькі змагання серед інших вікових категорій спортсменів (юніори, кадети, дівчата, юніорки тощо). Результати найбільш престижних міжнародних змагань подано в табл. 1.

Таблиця 1

Кількісні показники результатів спортсменів(ок) з вільної боротьби на найбільш престижних міжнародних змаганнях

Роки / нагороди		Назва змагань										
		Чемпіонат світу	Чемпіонат Європи	Першість світу (юніори)	Першість Європи (юніори)	Першість Європи (кадети)	Чемпіонат світу (жінки)	Чемпіонат Європи (жінки)	Першість Європи (дівчата)	Першість світу (юніорки)	Першість Європи (юніорки)	Кубок світу (чоловіки)
1992	З	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
	С	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Б	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
1993	З	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-
	С	1	2	2	1	2	-	4	-	-	-	-
	Б	-	2	-	2	1	-	2	-	-	-	-
1994	З	-	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-
	С	-	-	2	2	1	-	-	-	-	-	-
	Б	-	3	-	2	-	1	-	-	-	-	-
1995	З	1	1	-	1	1	-	-	1	-	-	-
	С	-	2	1	1	1	-	-	1	-	-	-
	Б	-	2	1	2	4	1	-	1	-	-	-
1996	З	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	С	-	-	2	1	-	-	1	-	-	-	-
	Б	-	2	-	3	2	-	1	-	-	-	-
1997	З	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	С	1	1	2	-	-	-	1	-	-	-	-
	Б	-	2	-	1	1	-	-	1	-	-	-
1998	З	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	С	1	2	-	1	-	-	1	-	-	1	-
	Б	-	2	1	1	1	-	-	1	-	1	-
1999	З	1	3	-	1	-	-	1	-	1	1	-
	С	-	2	2	2	1	-	1	-	1	1	-
	Б	1	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-
2000	З	-	1	1	2	-	1	1	1	-	2	-
	С	-	-	-	1	1	1	-	2	-	-	1
	Б	-	2	2	2	1	-	1	1	1	-	1
2001	З	-	-	-	-	1	1	1	2	-	-	-
	С	-	2	-	-	-	-	1	2	-	-	-
	Б	2	-	1	-	1	1	-	1	-	-	-

2002	З	1	–	–	2	1	1	1	2	–	1	1
	С		1	–	–	–	–	–	4	–	5	1
	Б	3	–	–	1	1		2	1	–	–	3
2003	З	–	–	–	–	–	–	–	1	1	–	1
	С	–	2	–	–	1	–	1	2	–	–	3
	Б	1	1	1	–	3	–	1	2	–	–	3
2004	З	–	–	–	–	–	–	3	–	–	1	–
	С	–	2	–	1	–	–	2	1	–	2	–
	Б	–	1	–	2	2	–	–	1	–	2	–
2005	З	–	2	–	–	1	–	2	2	2	3	2
	С	–	1	–	1	1	1	–	4	–	1	1
	Б	2	2	2	2	1	1	–	1	2	–	–
2006	З	1	1	–	–	1	–	1	2	–	2	–
	С	–	1	1	2	4	–	1	1	1	2	1
	Б	1	2	2	1	2	1	1	3	1	–	4
2007	З	–	1	1	1	–	–	–	2	1	3	–
	С	1	2	–	1	3	1	3	1	–	2	1
	Б	1	–	–	1	3	1	1	4	3	1	–
2008	З	–	1	–	1	1	–	1	2	–	4	–
	С	–	1	1	–	2	1	–	1	–	1	–
	Б	–	–	1	–	4	2	4	2	2	3	–
Σ		20	58	26	51	52	15	41	53	16	40	22

За отриманими результатами можна стверджувати про нерівномірність внеску спортсменів різних вікових категорій та на змаганнях різного рівня. Відзначимо, що найбільший внесок у досліджуваному періоді (1992–2008 рр.) нашими борцями вільного стилю зроблено на змаганнях Чемпіонатів Європи. Так само на першостях Європи, проте у нижчих вікових категоріях мають потужні здобутки наші юніори та кадети. У зазначених вікових категоріях та змаганнях нашим представникам вдавалося набрати понад 50 нагород різного ґатунку. Також вагомий внесок за менший період часу вдалося зробити дівчатам на Першостях Європи, з 1995 року ними здобуто також понад 50 нагород. Дещо меншу кількість нагород здобули жінки та юніорки на першостях Європи (близько 40 нагород різного ґатунку).

Для більшості інших вікових категорій та змагань кількість здобутих нагород упродовж достатньо тривалого періоду з 1992 по 2008 рік є меншою та становить близько 16–26 нагород різного ґатунку. Україна також була представлена на Кубку світу з боротьби серед жінок, проте у жодному з зазначених років наші спортсменки не змогли вибороти місця на п'єдесталі.

Також ми провели аналіз здобутих нагород представниками різних збірних (за віковими категоріями та статтю) в одному річному циклі підготовки (рис. 1), без урахування нагород Ігор Олімпіад, що було проаналізовано нами в попередніх дослідженнях.

Згідно отриманих даних можна спостерігати за визначений період загалом підвищення кількості нагород здобутих українськими спортсменами на змаганнях найвищого міжнародного рівня з 5 (1992 р.) до 35 (2008 р.). Однак за кількісними показниками відбувалися певні коливання. Перший період таких коливань в діапазоні 12–26 нагород у річному циклі спостерігається упродовж 1993–2001 років та у подальшому розмах набув більших значень та у 2005 році загальна кількість нагород українських спортсменів, представників вільної та жіночої боротьби перетнула позначку в 35 нагород. У зазначеному періоді найбільший успіх представників української вільної боротьби (чоловіки та жінки) припав на 2006 рік – загалом 40 здобутих нагород. Зрозуміло, що струк-

тура завойованих нагород має свої особливості на кожному з зазначених етапів, проте загалом виявлені дані дають підстави говорити про конкурентоспроможність представників України на міжнародній арені. Найбільш характерним це твердження є для 2006–2008 років.

Рис. 1. Динаміка загальної кількості нагород, здобутих українськими спортсменами у боротьбі вільній та жіночій в річних макроциклах (упродовж 1992–2008 рр).

Висновки. Аналіз результатів виступів українських спортсменів з вільної та жіночої боротьби на престижних міжнародних змаганнях упродовж 1992–2008 років вказав, що найбільшу кількість нагород здобуто чоловіками на Чемпіонатах Європи (58 нагород), юніорами, кадетами та дівчатами на Першостях Європи (51, 52 та 53 нагороди відповідно).

Для динаміки кількості нагород українських спортсменів із вільної та жіночої боротьби в річних макроциклах характерне загалом підвищення кількості нагород упродовж 1992–2008 років. Перший період “певної стабільності” з межами 16–26 нагород спостерігається з 1993 до 2001 року та період “підвищених результатів” з 2005 до 2008 року (35–40 нагород загалом на провідних міжнародних змаганнях).

Перспективи подальших досліджень передбачають вивчення основних аспектів розвитку боротьби вільної та жіночої України за часів незалежності.

1. Бубка СН, Булатова ММ. Олімпійське сузір'я України: Атлети. Київ; Олімпійська література. 2010: 165 с.
2. Бубка СН. Олімпійський спорт: давньогрецька спадщина та сучасний стан : автореф. дис. ... д-ра наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.01; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. Київ, 2014: 35 с.
3. Енциклопедія Олімпійського спорту України. Київ; Олімпійська література. 2005: 462 с.
4. Палатний А. Досягнення спортсменів України у змаганнях зі спортивних єдиноборств на Іграх Олімпіад (1992–2016 рр.). Фізична активність, здоров'я і спорт. 2017; № 2(28): 3-12.
5. Палатний А. Зміст нормативно-правових документів сфери фізичної культури та спорту в контексті розвитку олімпійських спортивних єдиноборств. Спортивна наука України. Львів. 2017; № 6(82): 39-48.
6. Палатний АЛ. Результативність виступів борців греко-римського стилю збірних команд України різних вікових груп на провідних міжнародних змаганнях. Український журнал медицини, біології та спорту; Миколаїв. 2018. Т. 3, № 7(16): 289-296.
7. Приступа Є, Бріскін Ю, Палатний А, Пітин М. Розвиток та становлення спортивних єдиноборств у програмах Ігор Олімпіад сучасності. Фізична активність, здоров'я і спорт. 2017; № 1(27): 3-19.
8. Статут Асоціації спортивної боротьби України. Київ; 2013: 26 с.

References

1. Bubka SN, Bulatova MM. Olimpiiske suzir'ia Ukrainy: Atlety. Kyiv; Olimpiiska literatura. 2010: 165 s.
2. Bubka SN. Olimpiiskyi sport: davnohretska spadshchyna ta suchasnyi stan : avtoref. dys. ... d-ra nauk z fiz. vykhovannia i sportu : 24.00.01; Nats. un-t fiz. vykhovannia i sportu Ukrainy. Kyiv, 2014: 35 c.
3. Entsyklopediia Olimpiiskoho sportu Ukrainy. Kyiv; Olimpiiska literatura. 2005: 462 s.
4. Palatnyi A. Dosiahnennia sportsmeniv Ukrainy u zmahanniakh zi sportyvnykh yedynoborstv na Ihrakh Olimpiad (1992–2016 rr.). Fizychna aktyvnist, zdorovia i sport. 2017; № 2(28) : 3-12.
5. Palatnyi A. Zmist normatyvno-pravovykh dokumentiv sfery fizychnoi kultury ta sportu v konteksti rozvytku olimpiiskykh sportyvnykh yedynoborstv. Sportyvna nauka Ukrainy. Lviv. 2017; № (82): 39-48.
6. Palatnyi AL. Rezultatyvnist vystupiv bortsiv hreko-rymskoho stylu zbirnykh komand Ukrainy riznykh vikovykh hrup na providnykh mizhnarodnykh zmahanniakh. Ukrainskyi zhurnal medytsyny, biolohii ta sportu; Mykolaiv. 2018. T. 3, № 7(16): 289-296.
7. Prystupa Ye, Briskin Yu, Palatnyi A, Pityn M. Rozvytok ta stanovlennia sportyvnykh yedynoborstv u prohramakh Ihor Olimpiad suchasnosti. Fizychna aktyvnist, zdorovia i sport. 2017; № 1(27): 3-19.
8. Statut Asotsiatsii sportyvnoi borotby Ukrainy. Kyiv; 2013: 26 s.

Цитування на цю статтю:

Палатний А.Л. Результати виступів українських спортсменів з вільної та жіночої боротьби на прес-тижних міжнародних змаганнях упродовж 1992-2008 років. Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура. 2019 Січ 29; 31: 104-109

Відомості про автора:

Палатний Артур Леонідович – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, Комітет Верховної Ради України з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму (Київ, Україна)
e-mail: palatnyu.a@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-8264-419>

Information about the author:

Palatnyi Artur Leonidovich – Candidate of Science of Physical Education and Sport, Associate Professor, Committee of the Verkhovna Rada of Ukraine on Family, Youth Policy, Sport and Tourism (Kiev, Ukraine)

УДК 796.011.3: 616-001

doi: 10.15330/fcult.31.109-113

Олександр Панасюк, Олег Гребік

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ПРОФІЛАКТИКИ ТРАВМАТИЗМУ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Мета дослідження полягає в експериментальній перевірці ефективності реалізації педагогічних умов профілактики травматизму у процесі фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів. Методи дослідження: теоретичні, педагогічне спостереження, тестування, педагогічний експеримент, статистичні. Організація дослідження: у дослідженні взяли участь студенти Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки та Луцького національного технічного університету. Фізичні вправи студенти експериментальної групи здійснювали відповідно до розроблених педагогічних умов. Студенти контрольної групи навчалися за традиційною методикою викладання фізичного виховання.

Компонентами педагогічних умов застосування освітніх технологій є матеріальна база, форми і методи педагогічної діяльності, професіоналізм колективу, штучно створені й об'єктивно сформовані педагогічні ситуації. Відповідно до спрямованості й змісту навчальної діяльності, вимог техніки безпеки, морфо-функціональних особливостей студентів визначено чотири групи педагогічних умов профілактики травматизму студентів у процесі виконання фізичних вправ (санітарно-гігієнічні, методичні, організаційні, виховні).

У статті аналізуються результати формульованого педагогічного експерименту, який показав ефективність реалізації запропонованих педагогічних умов серед студентів. Вказується, що в експериментальних групах протягом педагогічного експерименту не було жодного випадку травматичного ушкодження студентів, а в контрольних групах цей показник становить: в Луцькому НТУ – чотири травми, а в СНУ – п'ять. Це свідчить про те, що реалізація педагогічних умов профілактики травматизму на практиці необхідна як обов'язкова складова частина навчально-виховного процесу.

Ключові слова: профілактика, травматизм, студенти, педагогічні умови, навчально-виховний процес.